HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

כמגע עצמה מה מגע עצמה מטמא אדם לטמא בגדים אף משכבה ומושבה מטמא אדם לטמא בגדים תניא כוותיה דרבא [א]הרואה (א) דם מטמאה מעת לעת ומה היא מטמאה משכבות ומושבות אוכלין ומשקין וכלי חרס המוקף צמיד פתיל ואינה מקולקלת למנינה [ב]ואינה מטמאה את בועלה א)ר' עקיבא אומר מטמאה את בועלה ואינה מונה אלא משעה שראתה [ג]הרואה כתם מטמאה למפרע ומה היא מטמאה אוכלין ומשקין משכבות ומושבות וכלי חרס המוקף צמיד פתיל [ד]ומקולקלת למנינה ומטמאה את בועלה ואינה מונה אלא משעה שראתה [ה]וזה וזה תולין לא אוכלין ולא שורפין ורבא אי שמיע ליה מתניתא לימא מתניתא ואי לא שמיע ליה מתניתא קל וחומר מנא ליה לעולם שמיע ליה מתניתא ואי ממתניתא הוה אמינא או אדם או בגדים אבל אדם ובגדים לא משום הכי קאמר ק"ו אמר רב הונא מעת לעת שבנדה לקדש אבל לא לתרומה אי הכי ליתני גבי מעלות כי קתני היכא דאית ליה דררא דטומאה אבל היכא דלית ליה דררא דטומאה לא קתני מיתיבי מה היא מטמאה אוכלין ומשקין מאי לאו בין דקדש בין דתרומה לא דקדש תא שמע ב)רבי יהודה אומר אף בשעת עברתן מלאכול בתרומה והוינן בה מאי דהוה הוה אמר רב חסדא לא נצרכה אלא לתקן שירים שבפניה רב הונא מתני לישרוף שירים שבידיה שבדקה עצמה כשיעור וסת ת"ש ג)מעשה ועשה רבי כר"א לאחר שנזכר אמר כדי הוא ר"א ד)לסמוך עליו

בשעת

כמגע עצמה. כנגיעת עצמה. כלומר אדם הנוגע במשכבה בתוך מעת לעת כאילו נוגע בבשר נדה עצמה שהוא ובגדים שעליו טמאים דכתיב (ויקרא טו) וכל הנוגע בה יטמא ותניא בתורת כהנים ה) יכול לא יהא הנוגע בה מטמא בגדים במגע קל וחומר אם משכבה מטמא אדם לטמא בגדים היא עצמה לא כל שכן אם כן למה נאמר כל הנוגע בה יטמא שאינו חוזר ומטמא אדם וכלי חרס: **אף משכבה.** בתוך מעת לעת: **הרואה כתם מטמאה למפרע.** עד שעת כיבוסו של חלוק זה שכבסה קודם לבישה זו: **וכלי חרס המוקף כו'.** כלומר אפילו הוא מוקף צמיד פתיל שאי אפשר ליגע בתוכו מטמאה אותו בהיסט שהזב והנדה מטמאין כלי חרס בהיסט מה שאין כן בשאר טמאין דכתיב (שם) וכלי חרס אשר יגע בו הזב ישבר ותניא בתורת כהנים ו) יכול יטמא הזב כלי חרס מאחוריו במגע נאמר כאן בו ונאמר להלן ז) וכלי חרס אשר תבושל בו ישבר מה להלן מאוירו אף כאן מאוירו אם כן מה ת"ל אשר יגע בו והלא אויר כלי חרס טמא בלא נגיעה כדקיימא לן בהכל שוחטין (חולין כד:) תוכו ח) אע"פ שלא נגע בו אלא איזהו מגעו שהוא ככולו הוי אומר זה היסטו: ט) **מקולקלת למנינה.** אבדה פתח נדותה שאילו היתה יודעת יום ראייתה תהא סופרת (ב) אם תראה לאחר שבעה שומרת יום כנגד יום ואם תראה ג' תהא זבה אבל עכשיו שאינה יודעת יום ראייתה אינה יודעת אימתי היא בתוך י"א יום שבין נדה לנדה והרי היא טועה: **ואינה מקולקלת למנינה.** דהא ודאי מהשתא הויא פתח נדותה וליום שמיני לראייתה יתחילו י"א יום שבין נדה לנדה ורבנן לא גזור מעת לעת אלא לטהרות אבל גבי כתמים לא ידעינן אימת נפיק מינה ואינה מונה שבעה ימים דקודם טבילה אלא משעה שראתה וכן בכתם לסוף ז' ימים טובלת וטהורה אבל פתח נדותה לידע אימת מתחילין ימי זיבה אבדה י) עד שתשב ז' נקיים כדתניא בערכין (דף ח.): **ורבא.** דפשיטא ליה בכלי חרס לעיל [ד:] וגמר משכבות מכלי חרס מאי שנא דפשיטא ליה בכלי חרס טפי ממשכב: **אי שמיע ליה הא מתניתא.** דקתני כלי חרס לימא מתניתא וליפשוט מינה משכבה להדיא: **ואי לא שמיע ליה מתניתא קל וחומר מנא ליה.** מכלי חרס הא כלי חרס אכתי לא קאמר ליה: **אי ממתניתא הוי אמינא.** למשכבות דקתני לטמא אדם או בגדים: **אבל אדם ובגדים.** שהאדם יטמא בגדיו שלא נגעו במשכבות אימא לא קמ"ל קל וחומר מכלי חרס וה"ק ומה כלי חרס שניצול באהל המת אינו ניצול במעת לעת שבנדה מלטמא בהיסט כאילו ניסט מנדה עצמה משכבות שאין נצולין באהל המת אינו דין שאין נצולין במעת לעת שבנדה מלטמא כמשכב נדה גמורה: **גבי מעלות.** בפרק חומר בקדש (חגיגה כ:): מעת לעת ליכא דררא דטומאה דהשתא הוא דחזאי אלא גזירה בעלמא הוא: **מה היא מטמאה.** היינו ברייתא דלעיל: **לא דקדש.** כגון שמן דמנחות ויין דנסכים: **אף בשעת עברתן.** מתניתין היא (לקמן ד' יא.) אף בשעה שהם מסתלקות ומסיימות לאכול תרומה צריכות לבדוק: **לתקן שירים שבפניה.** שנגעה בהם ומהניא לה הך בדיקה שאם תמצא עכשיו טהורה לכשתבדוק ערבית כמשפטה ותמצא טמאה לא תטמא למפרע אלא עד שעת בדיקתה ולא תהא התרומה בכלל טומאה דמפרע שהרי בדקה לאחר העברתה. אלמא טומאת מפרע לתרומה נמי גזור: **לתקן.** דומיא דלהכשיר דאמר לעיל [ד:] שחרית להכשיר טהרות של לילה כו': ומשנינן **רב הונא מתני.** להא דרבי יהודה שבדיקה זו באה לשרוף שירים שבידיה אם תמצא טמאה תשרפם וכגון שבודקת עצמה לאחר עברתה לאלתר: **כשיעור וסת.** מיד סמוך לנגיעה בדיקה דאם תמצא טמאה ודאי בשעת נגיעה נמי טמאה היתה דאפילו חולין נמי מטמו. ומצריך לה ר' יהודה בדיקה לתרומה כשיעור וסת כי היכי דלא תיכול תרומה טמאה לאחר זמן אבל לתקן לא סבירא ליה לרב הונא דכל כמה דלא בדקה מיתקנא וקיימא דטומאת מפרע לא גזור ביה רבנן: **[כשיעור] וסת.** מפרש בפ"ב (לקמן יד:) משל לשמש ועד שעומדין בצד המשקוף ביציאת השמש נכנס העד ולשון וסת היינו מיד: **מעשה ועשה רבי כר' אליעזר.** באשה ילדה שעברו עליה שלש עונות של שלשים יום שלא ראתה ואמר רבי אליעזר במתניתין (לקמן ז:) כל אשה שעברו עליה שלש עונות דיה שעתה ופליגי רבנן עליה דאין דיה שעתה אלא שעברו עליה ג' עונות מחמת זקנה סמוך לזקנתה: **לאחר שנזכר.** שלא יפה עשה:

בשעת

ואינה מונה אלא משעה שראתה. תימה פשיטא כיון דמקולקלת למנינה משעת כיבוס ואינה יודעת מתי ראתה אם כן לא תוכל לספור ז' ימים ולטבול אלא מיום מציאת הכתם וי"ל דמיירי שראתה יום אחד או ב' ימים אחר מציאת הכתם וקמ"ל דאינה מונה מיום מציאת הכתם אלא מיום שראתה דאימר לאו מגופה אתא אלא מעלמא: [**ואי** ממתניתא ה"א או אדם או בגדים. הקשה השר היכי מצי למימר או אדם או בגדים והא ברייתא דקתני אדימי קתני משכבה ומושבה כמגעה א]והשתא מגעה לא מטמא לא אדם ולא בגדים ואי במגע עצמה מטמאה אדם ובגדים. גי']: **אבל** היכא דליכא דררא דטומאה לא קתני. וא"ת ליתני ליה במעלות אחרונות דאמרינן התם (חגיגה דף כא:) חמש קמייתא (ג) אית להו דררא דטומאה דאורייתא איתנהו בין בקדש ובין בחולין שנעשו על טהרת קדש בתרייתא דלית להו דררא דטומאה דאורייתא איתנהו בקדש כו' י) ופי' דאית להו דררא דטומאה דאורייתא כלומר שייכי בטומאה הנוהגת בחולין דאורייתא אבל בתרייתא לא שייכי כלל בטומאה דאורייתא הנוהגת בחולין אבל אין לפרש דרישא קתני טומאה דאורייתא וסיפא טומאה דרבנן דהא קתני בקמייתא בגדי אוכלי תרומה מדרס לאוכלי קדש דהוי דרבנן ובבתרייתא נמי קתני צירוף ורביעי בקדש דהוי דאורייתא וי"ל דמעת לעת לית ליה אפילו דררא דטומאה דרבנן וא"ת והא מעת לעת אפילו בחולין טמא כשנעשו על טהרת הקדש כדאמר בסמוך קבלה מיניה רב שמואל ברבי יצחק בחולין שנעשו על טהרת הקדש והנך בתרייתא ליתנהו בחולין שנעשו על טהרת הקדש ואית להו דררא דטומאה טפי כדפרישית וי"ל לפי שרגילות הוא קצת שנעקר הדם לפני ראייתה לכך גזרו רבנן אף בחולין שנעשו על טהרת הקדש ואף לתרומה לאיכא דאמרי ומכל מקום לית להו דררא דטומאה משום דבשעה שעוסקין בטהרות אין שם ספק טומאה ואין לה להניח ולפרוש מלעסוק בטהרות שאינה יודעת מתי תראה אחרי כן: **מאי** לאו בין דקדש בין דתרומה. וא"ת ואמאי לא פריך ממתני' דמטמאה מעת לעת ונימא מאי לאו בין דקדש בין דתרומה וי"ל דפריך מהכא משום דנחית לפרושי אוכלין ומשקין והוה ליה לפרושי גם דקדש ואם תאמר ואמאי לא מייתי סייעתא מדתניא בפרק בא סימן (לקמן נג:) דמטמאה עצמה וקדשים למפרע דמשמע קדשים ולא תרומה וקשה לאיכא דאמרי אף לתרומה וי"ל דנקט התם קדשים משום דרשב"א פליג התם אף בקדשים: **כשבדקה** עצמה כשיעור וסת. לאו בדיקה לגמרי קאמר דבדיקה הויא לחורין ולסדקין כדאמר פרק כל היד (לקמן דף יד:) דהויא טפי משיעור וסת אלא כלומר קנחה עצמה והוה מצי למימר בדיקה ממש לתלות דאפילו אחר זמן הוי ספיקא דאורייתא דמחייב לקמן בכל היד (שם) אשם תלוי ואפילו למאן דפטר היינו משום דבעי חתיכה משתי חתיכות אבל ספיקא דאורייתא משוי לה אלא דניחא ליה למנקט שיעור וסת ולשרוף (הג"ה. אף ברה"ר דבשמעתין של פרוזדור מוכיח דאין חילוק בין רה"ר לרה"י לטומאה דאתא מגופה) אבל לאחר זמן אע"ג דהוה ספק דאורייתא אין שורפין כדאמר בשמעתין דפרוזדור ולקמן בפרק האשה (דף ס:) אמרינן כל שבעלה באשם תלוי טהרותיו תלויות וכל שבעלה בחטאת טהרותיו טמאות ואיכא דאמרי כל שבעלה בחטאת טהרותיו תלויות אבל טמאות לא הוו:

בשעת

מסורת הש"ס

א) [לקמן יד.], ב) לקמן יא., ג) לקמן ט: עירובין מו., ד) [ברכות ט. וש"נ], ה) [מצורע זבים פרשה ד], ו) [שם פרשה ג], ז) [ויקרא ו], ח) [שם יא], ט) [נ"ל אחר ד"ה ואינה מקולקלת], י) גי' רש"א עד שתשב שבעה עשר נקיים ע"ש, כ) בלאו האי פירושא ה"מ להקשות וע"ש בתוס' שכתבו פי' זה בדיבור בפני עצמו מהר"מ,

◆

הגהות הב"ח

(א) גמ' תניא כותיה דרבא הרואה כתם מטמאה למפרע ומה היא מטמאה אוכלין וכו' אלא משעה שראתה הרואה דם מטמאה מעל"ע ומה היא מטמאה משכבות וכו' אלא משעה שראתה וזה וזה תולין כצ"ל: (ב) רש"י ד"ה מקולקלת וכו' תהא סופרת שבעה ואם תראה: (ג) תוס' ד"ה אבל וכו' קמייתא דאית להו:

◆

הגהות מהר"ב רנשבורג

א] תוס' (גי') ד"ה ואי ממתני' וכו' והשתא מגע כלי דמעל"ע לא מטמאה וכו'. כצ"ל:

◆

מוסף רש"י

ר' עקיבא אומר מטמאה את בועלה. למפרע כל מעת לעת, כשם שגזרו שמטמאה טהרות מעת לעת למפרע (יומא ו.) ר"ע לטעמיה דאמר כל מעת לעת מטמאה את בועלה מספק טומאת שבעה (לקמן יד.). **מעשה ועשה רבי כר"א.** וטיהר אף בילדה שעברו עליה ג' עונות (עירובין מו.). **לאחר שנזכר.** שלא יפה הורה (לקמן ט:) אחר שנזכר משמע דנזכר דלאו שפיר עביד (עירובין שם).

◆

תוס' הרא"ש

תניא כותיה דרבא. דפשטא דברייתא משמע דמשכבות ומושבות אף לטמא אדם וכלים אף על גב דלקמן דחי לה או אדם או בגדים: **ואינה** מונה אלא משעה שראתה. אע"ג דת"ק אינה מקולקלת קאמר לר' עקיבא איצטריך דאמר מטמאה את בועלה וס"ד נמי דמקולקלת: **ומטמאה** את בועלה. גר' ול"ג למפרע. דלקמן פ"ב תנן ומודים חכמים לר' עקיבא ברואה כתם שמטמאה את בועלה ופליגי בגמרא רב ושמואל אי למפרע אי להבא ומסתמא רבנן דהכא היינו רבנן דהתם: **ואינה** מונה אלא משעה שראתה. אע"ג דמקולקלת למנינה לחומרא מ"מ ימי נדותה אינה מונה אלא משעה שראתה ומילתא דפשיטא היא: **אי** א) מתניתא קאמר משכבה ומושבה כמגעה וממה נפשך לא מצי למימר או אדם או בגדים דאי כמגעה לא מטמא אלא אוכלין ומשקין ואי כמגע עצמה אדם ובגדים ליטמא. ותירץ רבינו מאיר דסד"א דהא דקאמר כמגעה היינו דהוי אב הטומאה כמגע עצמה ולא ראשון. ומי' לאו לגמרי כמגע עצמה דאילו התם לטמא אדם לטמא בגדים. ואילו הכא או אדם או בגדים. דאין סברא להחמיר כל כך במעת לעת כמשכב נדה גמורה: **דלית** ליה דררא דטומאה לא קתני. תימה דהא אמרינן בפרק חומר בקודש דעשר מעלות שנו כאן. חמש מעלות בתרייתא דלית להו דררא דטומאה. לקודש אבל לא לחולין שנעשו על טהרת הקודש. וא"כ ליתנייה גבי אחרונות דלית להו דררא דטומאה ויש ספרים דגרסי

עין משפט נר מצוה

ל [א] מיי' פ"ג מהלכות משכב ומושב הלכ' ח:

לא [ב] [ג] מיי' שם ופ"ט מהלכות איסורי ביאה הלכה ג:

לב [ד] מיי' פ"ט מהלכות איסורי ביאה הלכה ג:

לג [ה] מיי' פ"ג מהלכות משכב ומושב הלכה ט:

◆

תוס' הרא"ש (המשך)

התם מדאורייתא וניחא דהנך דהכא לית להו דררא דטומאה אפילו מדרבנן. ויש ספרים דלא גרסי' התם מדאורייתא משום דאף קמייתא הוו מדרבנן ואדרבה בבתרייתא איכא מינייהו דאורייתא כגון צירוף כלי ורביעי בקודש. ומ"מ קאמר דלית להו דררא דטומאה לפי שמעלות יתירות הם. ורחוקות מטומאה ולא מיסתבר שיהו נוהגות בחולין. ואפי' ל"ג התם מדאורייתא ניחא הכא דמעת לעת לית להו דררא דטומאה אפילו כחמש בתרייתא דחומרא יתירא היא כדי לעשות סייג. מיהו קשה דהנך ה' בתרייתא לא הוו כחולין שנעשו על טהרת הקודש. ומעת לעת דלית ביה דררא כי הנך הוי אף בחולין שנעשו על טהרת הקודש כדאמרינן לקמן קבלה מיניה רב שמואל בר רב יצחק בחולין שנעשו על טהרת הקודש ואמרי' נמי חבריא מדכן בגלילא. ומסתמא לא היו מקדישין דמה צורך להקדיש. ועוד דאין מקדישין בזמן הזה. אלא על טהרת הקודש היו עושין. ועוד קשה דכל הנך דהתם לא היו לתרומה והך דהכא דקילא מכולהו איכא למ"ד אף לתרומה. וי"ל דמעת לעת שכיחא טפי אחמירו ביה רבנן כדי לעשות סייג. ואיכא לשנויי הנך פירכי קמייתא הא דפרכי' הכא לתניה גבי מעלות לאו בהדי חמש בתרייתא דלא דמיא להנהו דהא לא הוו בחולין שנעשו על טהרת הקודש. אלא בהדי ה' קמייתא והשתא ניחא דהנהו אית להו דררא דטומאה ג) מעת לעת חשיב דררא דטומאה טפי מה' בתרייתא הלכך הוו כחולין שנעשו על טהרת הקודש: **מאי** לאו בין דקודש בין דתרומה. תימה תיקשי ליה מתני' דמטמאה מעת לעת מאי לאו בין בקודש בין בתרומה. וי"ל משום דהך ברייתא נחתא לפרושי טפי דקת' אוכלין ומשקין וגם משכבות ומושבות וכלי חרס וס"ד דאי לא איירי אלא בקודש הוה ליה לפרושי. וא"ת אמאי לא מייתי ליה סייעתא מדתאני פ' בא סימן מטמאה עצמה וקדשים למפרע פי' עצמה שמקולקלת למנינה וקאמר דדוקא קדשים מטמאה. ורש"י פי' לקמן עצמה לטהרות ולישנא דעצמה לא משמע כפירושו. ועוד דלפי' תיקשי מהך ברייתא להך לישנא דאמר אבל לא לתרומה. וי"ל לא נקט דוקא קדשים אלא משום רבותא דר' שמעון בן אלעזר דפליג אף בקדשים: **שבדקה** עצמה כשיעור אותיום. בשלהי פירקין גבי הא דבעי מיניה ר' אבא מרב הונא אשה מהו שתבדוק עצמה כשיעור אותיום. לחייב בעלה חטאת. ופריך מי משכחת לה שיעור אותיום והתניא איזהו שיעור אותיום כו' אלא מהו שתקנח. ה"ה הכא מצי לאקשויי ולשנויי הכי. א"נ התם גבי תשמיש דמסתמא לא פירש בקושי. וקיימא לן בסוף פ"ב דשבועות דמשמשת מת בעריות פטור ולא מחייבינן ליה אלא אשעת קישוי הלכך אחר פרישתו באבר מת הוי שיעור אותיום

א) נראה דחסר כאן וצ"ל הוה אמינא או אדם או בגדים. ותימה הא מתניתא קאמר וכו'. ב) נראה דצ"ל דטומאה טפי מעל"ע ומיהו מעל"ע חשיב וכו'.